



Club Excursionista de Gràcia

M A I G
J U N Y
2 0 1 3



PASSATGE MULET, 4

08006 BARCELONA

TEL: 93 237 86 59

FAX: 93 237 31 48

"MAI ENRERA"

Publicació degana de la premsa de Gràcia

Creu de Sant Jordi 1992 - Medalla d'Honor de Barcelona 2004

Placa de Bronze de la Reial Ordre del Mèrit Esportiu 2011

Butlletí social

XXXI Any - 2a. Època,

Núm. 127

Fundat l'any 1922



*Aquell any que va nevar
com abans... o més!*



VIATGE AL SUD DE XILE



Gelera de Laguna San Rafael



Glaç mil·lenari



La foca "Rafaela"



Arribant a Puerto Chacabuco



Kincho del Parc Aiken del sur



Indicadors



"Cordero al Palo"



Grup de dança

ALTES DE SOCIS

8.865	GALLARDO CASTELAO, JACINTO
8.866	SANGERMÁN VIDAL, LLUÍS
8.867	SILES MOLINA, OSCAR
8.868	JUBERT ALGUERÓ, JOANA
8.869	RIERA CASANOVAS, MARTÍ
8.870	NOVELLA MAYORGA, XAVI
8.871	PUIG CASADEVALL, BERTA
8.872	REVERTER PASCUAL, POL
8.873	MONROIG GÓMEZ, MARIONA
8.874	COTONAT DONAT, EMMA
8.875	COTONAT DONAT, ERNEST
8.876	COTONAT DONAT, ELOI
8.877	MARZAL DOMÉNECH, JAVIER MARIA
9.000	NOLLA LLORCA, MARTA
9.001	MAYOR SUBIRANA, GEMMA
9.002	LLIBRE PALLARÈS, CINTA
9.003	BENET CARBONELL, MAR
9.004	LLUÍS I CASALS, JORDI
9.005	CARBASA MAGDALENA, JORDI
9.006	ROCABERT ORIOLS, PAU



JUNTA DIRECTIVA

QUOTES CEG

Com que s'han detectat irregularitats en la base de dades del programa informàtic de Secretaria referents a les quotes dels associats, us informem que l'estem revisant per tal de regularitzar alguns errors que s'arrosseguen des de la seva implementació. Això comportarà l'actualització dels rebuts incorrectes, dels quals s'informarà directament els afectats.

Us detallem les tarifes vigents:

	Anual	Trimestral
Individual	64,00 euros	16,00 euros
Familiar (parella)	112,00 euros	28,00 euros
Infantil (0-6 anys)	6,40 euros	1,60 euros
Juvenil (7-17 anys)	16,00 euros	4,00 euros
Secció	2,40 euros	0,60 euros
Secció d'Esquí	4,00 euros	1,00 euros

La Junta

Adherit a:

Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya
Associació d'entitats Excursionistes del Barcelonès
Grup Alta Muntanya Espanyol

Membre Fundador de la Federació Internacional de Càmping i Caravàning

Federació Catalana d'Espeleologia
Federació Catalana d'Entitats Corals

EDITOR: Club Excursionista de Gràcia

DIRECTOR: Guillem Martín i Brasó

CORRECCIÓ a càrrec de:



UNIÓ DE FEDERACIONS
ESPORTIVES DE CATALUNYA

a/e:cegracia@cegracia.cat

web: <http://www.cegracia.cat>

Dip. legal: B.9720-1961

IMPRESSIÓ: Multitext, S. L. U. - Barcelona

maig-juny 2013

AGENDA

MAIG

4 i 5, dissabte i diumenge
Grup de Senders
VALL DEL MADRIU (Andorra)

4 i 5, dissabte i diumenge
Secció d'Esquí
(Val d'Aran, **)
Tuc de Somont 2500m
Berta Algueró 651 015 589
email: balguero@gmail.com

11 i 12, dissabte i diumenge
Secció de Muntanya - Muntanya mitjana
DESCOBREIX LA VALL D'ARAN
caminant pel Camin Reiau
Coordina: Regina Tornamorell

20, diumenge
Grup de Senders
CAMÍ DE SANT JAUME
Artés / Manresa

25 i 26, dissabte i diumenge
Secció de Muntanya - Alta muntanya
BARDAMINA (3079 m)
Coordina: Sergio Javierre

25 i 26, dissabte i diumenge
Secció d'Esquí
(Hautes Pyrénées, ***)
Grand Fache 3005m
Rosa Salas 626 890 532
email: rosamaria.salasricart@hotmail.com

26, diumenge
Secció Cultural
Matinal al cementiri d'Arenys (cementiri de Sinera),
Homenatge a Salvador Espriu. Hi haurà parlaments glosant
la figura del poeta i recitat de poesies
El Club organitzarà un autocar (a principis de maig es
comunicarà al socis com apuntar-se a la matinal).

30, dimarts, a les 21:00 hores
GEDE
VII Cicle de Pel·lícules d'Escalada Josep-Maria Rodés
ESPECIAL DESTIVELLE
(Nameless tower / Devils tower)

AGENDA

JUNY

2, diumenge
Cantaires Muntanyencs
FESTA DE LA CANÇÓ DE MUNTANYA
Ripoll

15 i 16, dissabte i diumenge
Secció de Muntanya. Muntanya mitjana
DESCOBERTA DEL PIRINEU PALLARÈS
Coordina: Pili Vendrell

15, dissabte a les 19:00 hores
Cantaires Muntanyencs
XIV CONCERT DE PRIMAVERA
Sala de Plens de la seu de l'antic
AJUNTAMENT DE GRÀCIA

16, diumenge
Grup de Senders
CAMÍ DE SANT JAUME
Bufalvent / Montserrat

25, dimarts a les 21:00 hores
GEDE
VII Cicle de Pel·licules d'Escalada Josep-Maria
Rodés
The climb

29 i 30, dissabte i diumenge
Secció de Muntanya. Alta muntanya
PIC D'ESCORBETS (2909 m)
Coordina: Rosa Salas

JULIOL

2, dimarts
Grup de Senders
SOPAR DE FINAL DE CURS

6 i 7, dissabte i diumenge
Grup de Senders
Travessa de Carançà Núria / Toés

6 i 7, dissabte i diumenge
Secció de Muntanya. Muntanya mitjana
EL CANIGÓ
Coordina: Àngel Carbonell

20 i 21, dissabte i diumenge
Secció de Muntanya. Alta muntanya
PIC DE MARIOLO (2857 m)
Coordinen: Eduard Marcuello i Romà Ticó

A la nostra pàgina web trobareu la informació actualitzada de totes les sortides i els requisits necessaris per a poder-hi participar.
www.cegracia.cat



CANTAIRES MUNTANYENCS

XIV CONCERT DE PRIMAVERA

CANTAIRES MUNTANYENCS del
CLUB EXCURSIONISTA DE GRÀCIA

Director: Víctor Barbé i Barbé

Homenatge a
ELISENDA ROCA I PALET
Mare, filla de pares i avis graciencs, periodista,
escriptora, directora teatral ...

Dissabte, 15 de juny del 2013, a les 7 del vespre
Sala de Plens de la seu de l'antic
AJUNTAMENT DE GRÀCIA
Plaça de la Vila de Gràcia, 2 ·
Barcelona-Gràcia

FESTA DE LA CANÇÓ DE MUNTANYA

Diumenge, 2 de juny
Ripoll

COL·LABORACIÓ



Neva, neva

Ha nevat i fa un fred que pela.
He vist penjades dels teulats
Puntes d'estalactites gotejant.
Gotejaven sobre les lloses dels
carrers; la caiguda de les gotes
feia un soroll monòton i trist.
Sense veure el Sol, dins d'una
boira baixa, d'una boira que glaçava
els ossos, un dia sortia el
Sol per unes poques hores,
motiu pel qual em sentia feliç.
Com enyorem la primavera,
que fent florir les flors dóna alegria
al nostre cos
amb els seus dies càlids plens de flors!

Antonio Moreno Zambrana



CULTURAL



Verdaguer Excursionista

Des de l'any 2004 se celebra a Vil·la Joana la diada Verdaguer Excursionista. Enguany, el passat 17 de març, vam celebrar-ne la desena edició. És una diada que compta amb el patrocini de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC) i està organitzada per la Comissió Verdaguer Excursionista, formada per un bon nombre d'entitats i clubs muntanyencs.

Quatre itineraris, prèviament planejats, conduïrien els excursionistes a peu fins a Vil·la Joana. En aquest cas, sis socis del nostre Club es van fer càrrec d'un dels itineraris malgrat el dia plujós i fred. Els actes dins del Museu es van obrir amb una sessió audiovisual en la qual el nostre consoci Carles Albesa va anar explicant, un a un, tots els punts d'estada de mossèn Cinto Verdaguer, l'últim dels quals va ser l'arribada a Vil·la Joana el 17 de maig de 1902, dia que complia cinquanta-set anys i on finalment moriria el 10 de juny.



Dos joves violinistes, Clara Ayats i Junia Misas, van acompanyar l'acte a la casa-museu, i destacaren les peces "Muntanyes del Canigó" i el "Virolai", entre altres. Després d'un petit refrigeri, els assistents van passar al jardí per oferir un ram de llozer a la placa commemorativa i, finalment, tots van rebre el llibre de la desena diada.



Verdaguer va ser un gran excursionista, sobretot pel Pirineu, del qual trepitjà alguns dels cims més elevats: Canigó, Pica d'Estats, Aneto...



Desitgem que la diada excursionista dedicada a Verdaguer, el nostre insigne poeta, tingui continuïtat per a les generacions venidores.

Dolors Làzaro i Palau

Fotografies d'Enric Guillerà



Obra Social
Fundació "la Caixa"



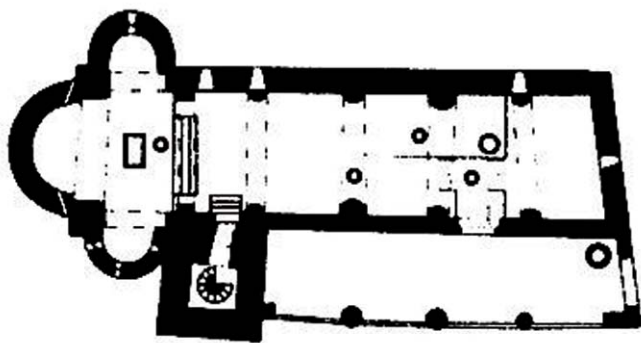
Coneguem el nostre patrimoni singular

ESGLÉSIES PREROMÀNIQUES I ROMÀNIQUES

CATALANES AMB LA CAPÇALERA TREVOLADA

Aprofitant les pàgines del *MAI ENRERA*, hem anat donant a conèixer als seus lectors alguns dels elements del nostre vell i singular patrimoni arquitectònic: campanars romànics de forma cilíndrica, esglésies romàniques de planta circular, comunidors... Us volem mostrar, en aquest treball, una curiositat més del nostre patrimoni: les esglésies romàniques amb la capçalera trevolada.

Capçalera trevolada? En arquitectura s'anomena *tricòncava*, *tricòncava*, *trilobada* o *trilobulada* aquella capçalera, normalment d'un temple, formada per tres absis semicirculars que, vistos en planta, adopten la forma de trèvol. Per això aquest tipus d'absis o capçaleres s'anomenen, també, *trevolades*.

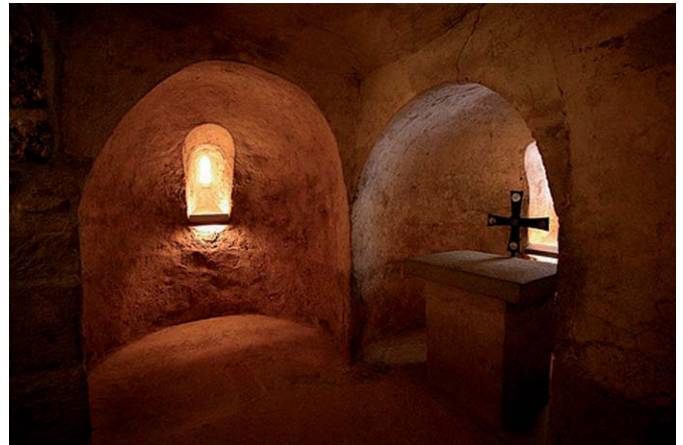


Planta de Santa Eulàlia de Erill-la-vall

Són molts els estudiosos que veuen en aquest tipus d'absis un evident significat simbòlic: la Santíssima Trinitat (Déu pare, Fill i Esperit Sant, tres éssers diferents però formant un únic i sol déu). D'origen paleocristià –als primers temps del cristianisme–, aquestes capçaleres ja s'havien utilitzat, al segle IV, en algunes basíliques. Potser per aquest simbolisme –hi ha qui hi interpreta, també, el símbol de la creu– passaren a l'arquitectura preromànica i romànica de la vella Europa, amb destacades mostres a la Llombardia (Sant Fidel de Como, Sant Vicenç a Galliano o Sant Tomás del Limen a Almena) o a Alemanya (Santa Maria al Capitoli i les esglésies de Sant Martí i dels Sants Apòstols, totes tres a Colònia).

Les esglésies trevolades preromàniques catalanes. A casa nostra, molts dels edificis religiosos altmedievals van ser erigits després de les primeres campanyes carolíngies de reconquesta dels territoris ocupats pels àrabs, iniciades a finals del segle VIII. Les primeres esglésies d'una sola nau amb capçalera trevolada de les quals tenim notícia

corresponen a edificis preromànics dels segles IX i X, com la de la Santa Creu (o Santa Helena) de Rodes a l'Alt Empordà o Sant Vicenç d'Obiols a Avià, ambdues d'absis trapezoïdals o rectangulars, i Sant Martí del Forn de Vidre a la Jonquera, aquesta última d'absis semicirculars, i fins i tot anteriors, com les que podem trobar en les esglésies de l'antiga seu episcopal d'Ègara (Terrassa), construïdes entre els segles IV i IX. Dins d'aquest conjunt d'esglésies,



Cripta de Sant Celoni de l'església de Sant Miquel de Terrassa

la parroquial de Sant Pere de Terrassa té un característic absis trilobulat, que és l'estructura més antiga de l'edifici (anterior al segle X); a l'església baptisteri de Sant Miquel d'Ègara hi ha una cripta, dedicada a sant Celoni, amb una capella absidal trevolada molt més antiga.

Tipologia de les esglésies trevolades romàniques catalanes. Un cop expulsats els musulmans, hi hagué una veritable febre constructora –o reconstructora– des dels Pirineus fins al Llobregat. Al llarg dels segles XI i XII, amb el territori pacificat i en fase de repoblació, es produeix una profunda revolució en els vells conceptes arquitectònics amb un nou estil, el *llombard*, que té l'origen al nord d'Itàlia. És en aquest període que, dins les diferents tipologies de les esglésies romàniques catalanes, trobem la majoria de les de capçalera trevolada. N'he localitzat quaranta-sis, algunes, malauradament, avui mutilades. Diverses poden ser les maneres de classificar, en funció de la seva forma constructiva, els temples amb capçalera trevolada. En aquest treball m'he centrat només en aquelles esglésies romàniques d'una sola nau amb l'absis disposat en un extrem, com a capçalera o santuari d'aquesta. Dos poden ser els grans grups en què podem dividir aquest tipus d'edificis, segons la solució utilitzada en la unió de la capçalera amb la nau:

- Esglésies de capçalera trevolada oberta a una sola nau, sense creuer ni cúpula. És la solució més senzilla, que disposa la capçalera, amb els tres absis, sense cap interrupció de l'estructura de la nau, normalment amb volta de canó.
- Esglésies de capçalera trevolada oberta a una sola nau, amb creuer, cimbori o cúpula. Es tracta d'una solució més desenvolupada, amb una gran monumentalitat i una relativa austeritat de mitjans,

en disposar d'una cúpula o cimbori en l'espai de creuer que es forma a la nau en l'obertura de l'absis.

Cadascun d'aquest dos grans grups es poden subdividir encara, en funció de la seva ornamentació o decoració exterior (arcuacions, lesenes, frisos, faixes, sòcols, etc.), en dos grups més: amb ornamentació exterior o sense. No he tingut en compte, a fi de simplificar la classificació, les dimensions dels diferents absis, ja que poden ser iguals o el central pot ser més gran –normalment proporcionat a la mida de la nau–. Alguns investigadors han triat aquesta opció, en funció de la dimensió dels absis, per establir les diferents tipologies.

Proposta d'inventari

1. Esglésies de capçalera trevolada, d'una sola nau, sense creuer ni cúpula

1.1. Amb ornamentació exterior:

- Sant Martí del Brull (Osona). Municipi del Brull. Segle XI. Actualment està mutilada, s'han substituït les absidioles per capelles laterals quadrades.
- Sant Esteve de Parets (Vallès Oriental). Municipi de Parets del Vallès. Segle XI. Mutilada a conseqüència de diversos incendis –1704 i 1936– i de reformes posteriors. Tot i que originàriament era trevolada, actualment només en resta l'absis central.
- Sant Feliu de Canovelles (Vallès Oriental). Municipi de Canovelles. Segle XI. Actualment està mutilada, s'ha eliminat una absidiola.
- Sant Pere i Sant Feliu de Gallifa (Vallès Occidental). Municipi de Gallifa. Segle XI.
- Sant Pere del Vim o Desvim (Anoia). Municipi de Veciana. Segle XII. Molt modificada, però conserva l'absis central i les dues absidioles.
- Santa Eulàlia de Madrona (avui la Salut del Papiol) (Baix Llobregat). Municipi del Papiol. Segle XI.



Sant Pere de Mogrony

- Sant Pere de Mogrony (Ripollès). Municipi de Gombrèn. Segles XI-XII.

- Sant Martí d'Ur (Cerdanya). Municipi d'Ur. Segle XI, tot i que l'edifici va ser molt modificat al segle XVIII.
- Santa Llúcia de Tragó (Alt Urgell). Municipi de Peramola. Segle XI.
- Santa Eulàlia d'Erill-la-vall (Alta Ribagorça). Al poble d'Erill-la-vall, dins la vall de Boí. Segle XI. Interessant edifici amb una acurada restauració. La seva capçalera, la coberta de fusta, el porxo al llarg de la façana i l'esvelt campanar de cinc pisos, la converteixen en un dels temples més bonics de la vall.
- Sant Martí d'Escaró (Conflent). Municipi d'Escaró. El temple original era del segle XI. Destruïda vers el 1930 i "refeta", en un nou emplaçament, l'any 1954 aprofitant alguns elements de l'anterior construcció.

1.2. Sense ornamentació exterior:

- Sant Llorenç de Munt o de Planeses (Osona). Municipi de Sant Julià de Vilatorrada. Segle XI. L'església està integrada dins l'anomenat castell de Sant Llorenç de Munt –una residència particular– i només són visibles l'absis central i l'absidiola de migjorn.



Santa M^a del Puig de la Creu

- Santa Maria del Puig de la Creu (Vallès Occidental). Municipi de Castellar del Vallès. Segle XII.
- Sant Pere d'Ullastre (Vallès Occidental). Municipi de Castellar del Vallès. Segle XII.
- Sant Esteve de la Costa (Vallès Oriental). Municipi de Fogars de Monclús. Segle XII. Parcialment mutilada en afegir-hi la sagristia a migjorn.
- Sant Cebrià de Palautordera (Vallès Oriental). Municipi de Sant Esteve de Palautordera. Segle XI. Aquesta capella es troba actualment integrada en l'edifici del castell de Fluvià. Només interiorment es pot apreciar la singularitat de la seva capçalera.
- Santa Maria del Viver (Maresme). Municipi d'Argentona. Segle XI. Aquesta capella es troba dins d'una finca particular i per tant és difícil de visitar.
- Sant Martí de Puigbò (Ripollès). Municipi de Gombrèn. Segle XI. En ruïnes. Hi falta una absidiola.



Sant Bartomeu de la Baronia de Sant Oïсме

- Sant Bartomeu de la Baronia de Sant Oïсме (Noguera). Municipi de Camarasa. Segle XI. Té un petit campanar de torre, sobre la coberta, en el punt d'unió de la capçalera amb la nau. Correspon a una reforma del segle XII.
- Sant Romà de Comiols (Noguera). Municipi d'Artesa de Segre. Segle XI.
- Sant Bartomeu de la Vall d'Ariet (Noguera). Municipi d'Artesa de Segre. Segle XII.
- Sant Miquel de Castellvell (Solsonès). Municipi d'Olius. Segle XII. En ruïnes. Només hi ha dues filades arran de terra.
- Sant Romà (avui Mare de Déu del Remei) (Solsonès). Municipi de Pinell de Solsonès. Segle XI.
- Sant Andreu de Sallent d'Organyà (avui Sant Maximí) (Alt Urgell). Municipi de Coll de Nargó. Segle XII.
- Santa Maria de Remolins (Alt Urgell). Municipi de Coll de Nargó. Principi del segle XII. En ruïnes. Només es conserven –i en molt mal estat– la meitat de l'absis central i una part de l'absidiola nord, mentre que ha desaparegut totalment l'absidiola sud.
- Santa Maria de Brullà (Rosselló). Municipi de Brullà. Segle XII.
- Sant Martí de la Nou (Berguedà). Municipi de la Nou de Berguedà. Segle XII.
- Sant Joan d'Orcau (Pallars Jussà). Municipi d'Isona. Segle XII.
- Mare de Déu de Bonrepòs (Pallars Jussà). Municipi de Gavet de la Conca. Segle XII. Mutilada. Hi falta una absidiola. Està incorporada a la part baixa d'un dels edificis d'una explotació agrària.
- Santa Anna de l'Hostal Roig (Pallars Jussà). Municipi de Gavet de la Conca. Segle XII. En ruïnes, tot i que s'hi pot reconèixer l'absis central i una de les dues absidioles.
- Sant Pere de Santa Fe de Segarra (la Segarra). Municipi de les Olugues. Segle XII. Mutilada en obrir-se, en època tardana, en el lloc de l'absidiola del costat nord, una capella de planta rectangular amb la sagristia.



Mare de Déu del Bonrepòs

2. Esglésies de capçalera trevolada, d'una sola nau, amb creuer, cimbori o cúpula

2.1. Amb ornamentació exterior:

- Santa Perpètua de Mogoda (Vallès Occidental). Municipi de Santa Perpètua de Mogoda. Segles XII-XIII.



Sant Marçal de Terrassola

- Sant Marçal de Terrassola (Alt Penedès). Municipi de Terrassola i Lavit. Segle XII.
- Sant Cristòfol de Cunit (Baix Penedès). Municipi de Cunit. Segle XII. Edifici totalment transformat però que conserva aparentment la capçalera tot i que l'absis nord actualment està inclòs dins l'antiga casa rectoral.
- Sant Joan de Fàbregues (Osona). Municipi de Rupit i Pruit. Segle XI, tot i que l'absis central és construït de nou fruit d'una moderna restauració.
- Santa Cecília de Voltregà (Osona). Mutilada al segle XVIII en eliminar-se les dues absidioles i construir al seu lloc unes capelles laterals. L'absis central està molt tapat per la rectoria i la sagristia i va ser sobrealtçat, tot i que conserva, encara que molt malmès, el fris d'arcuacions entre lesenes, del segle XI, que el rematava.



Sant Joan de Fabregues

- Sant Esteve de Cervelló (avui Santa Maria de Cervelló o dels Socors) (Baix Llobregat). Municipi de Cervelló. Segle XI, tot i que molt modificada posteriorment. Mutilada. S'han eliminat les absidioles per capelles laterals.
- Sant Pere d'Abrera (Baix Llobregat). Municipi d'Abrera. Segle XI. Al creuer hi ha un esvelt campanar de torre, de tres pisos, aixecat sobre la volta del temple.



Sants Joan i Pol de Sant Joan de les Abadesses

- Sant Joan i Sant Pol de Sant Joan de les Abadesses (Ripollès). Municipi de Sant Joan de les Abadesses. Segle XII. L'absis de migjorn té la part superior derruïda.
- Sant Pere de Ponts (Noguera). Municipi de Ponts. Finals del segle XI o principi del XII. Bonica església amb un cimbori alt i elegant, vuitavat, que constitueix una de les formes més evolucionades d'aquest tipus d'edificis; l'absis central està decorat amb tres nínxols semicirculars.

- Sant Cristòfol de Salinoves (avui Sant Jaume de Sant Cristòfol) (Noguera). Municipi de la Baronia de Rialb. Segle XI. Mutilada. Hi falta tota la capçalera, només es conserven els senyals d'unió dels absis laterals amb la nau.
- Sant Serni o Sant Sadurn de Tavèrnoles (Alt Urgell). Municipi d'Anserall. Segle XI. Destaca el caràcter extraordinari de la capçalera d'aquesta església-monestir, no només per la seva tipologia basilical amb capçalera trevolada, sinó perquè aquest caràcter tricòquid es repeteix tres vegades, és a dir, té tres conjunts de tres absis en la mateixa capçalera. Joan-Albert Adell, en l'obra *Catalunya Romànica*, hi dona una possible explicació: *...en l'església de Tavèrnoles tenim, en realitat, tres conjunts de tres absis: un format pel transsepte i l'absis central, el segon format per les tres absidioles de l'absis central i el tercer format per tres nínxols de l'absidiola central. Una composició arquitectònica tan complexa i sofisticada ha de respondre a un plantejament ideològic clar inspirador de la mateixa. I resulta especialment interessant el fet que aquesta composició, centrada en el número tres i aplicada tres vegades, es produeixi precisament en el monestir de Sant Serni de Tavèrnoles que, dos segles abans, havia viscut molt intensament la batalla de l'adopcionisme protagonitzada pel bisbe Fèlix d'Urgell en la qual, en certa manera, es qüestionava el dogma de la Trinitat Divina, que és el fons del plantejament que inspira la composició arquitectònica de l'església del monestir de Tavèrnoles.*
- Sant Nicolau de Girona (Gironès). Municipi de Girona. Segle XII. Edifici singular per la seva capçalera trevolada i l'original cúpula central o cimbori.

2.2. Sense ornamentació exterior:

- Sant Esteve de les Massuques, de Can Llopart o de Castellet (Garraf). Municipi de Castellet i la Gornal. Segles XI-XII.
- Sant Celdoni i Sant Ermenter de Cellers (Solsonès). Municipi de Llanera de Solsonès. Segle XI. Dos dels absis de la capçalera estan mig tapats per construccions posteriors.
- Sant Serni de Cabó (Alt Urgell). Municipi de Cabó. Segle XI. Hi falta una absidiola, probablement per un canvi en el curs de la seva construcció.

Per les seva original planta, triangular amb un absis en cadascuna de les tres cares, mereix una especial menció l'església de Santa Maria o la Mercè de Planés (Conflent). Probablement del segle XI, sense cap tipus de decoració tant a l'interior com a l'exterior, manifesta –integrant els tres absis amb el triangle– una clara intenció simbòlica vers la Trinitat.

Bibliografia.

- Jordi Vigué i altres. *Les esglésies romàniques catalanes de planta circular i triangular*. Artestudi. Barcelona 1975.
- D. A. *Del romà al romànic*. Ed. Enciclopèdia Catalana. Barcelona 1999.
- D. A. *Catalunya Romànica*. 28 volums. Ed. Enciclopèdia Catalana. Barcelona 1984-1998.

Josep Arisa



SENDERISME



BARNATRESC

El proper 12 de maig organitzarem la caminada de Gràcia dintre del cicle de caminades BARNATRESC.

SORTIDA

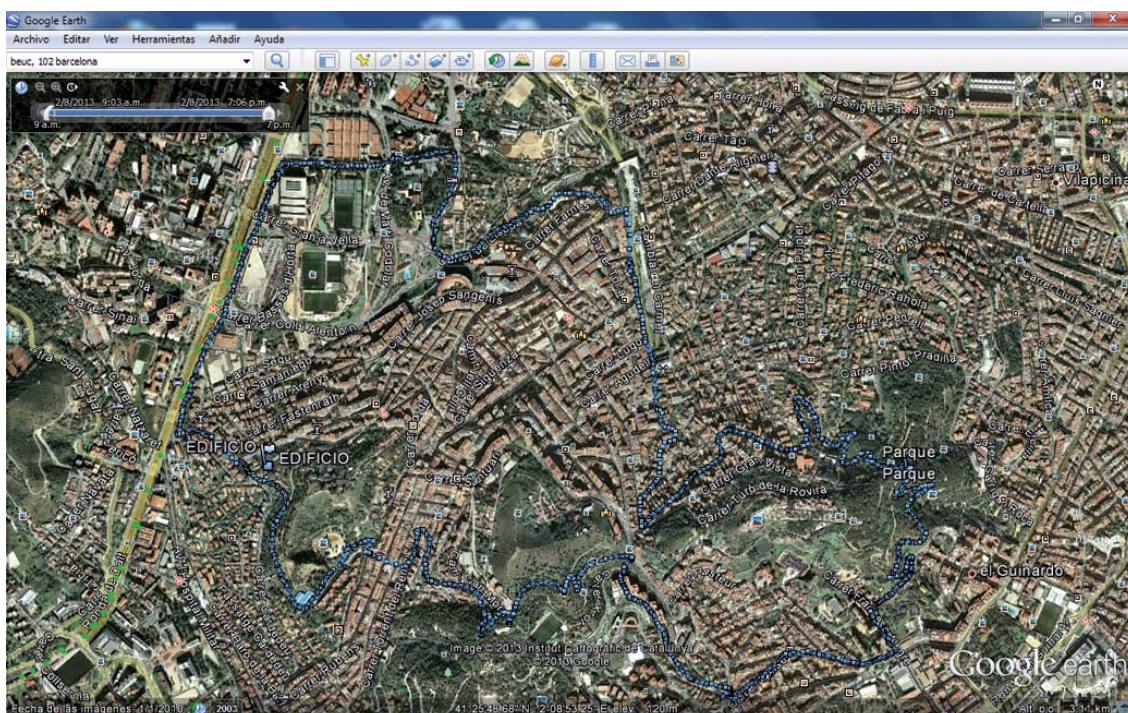
Palau d'Esports de la Vall d'Hebron
Pg. de la Vall d'Hebron
General Mendoza
Veciana
Manlleu
Ptge. Manlleu
Parc de la Creueta del Coll
Baixada de Sant Marià
Duran i Borrell
Aldea
Pl. Laguna Lanao
Pere Llobet
Camí de Can Mora
Parc del Carmel
Ctra. del Carmel
Vista Parck
Albert Llanes
Miquel dels Sants
Vallseca
Polònia
Pl. Font Castellana
Francesc Alegre
Budapest (en una placeta, AVITUALLAMENT)



Entrada al Parc del Guinardó
Maurici Vilomara
C. del Penyal
Doctor Bovè
Conca de Trep
Queixans
Passerell
Arbós
Rbla. del Carmel
Dante Alighieri
Argimon
Lisboa
Av. Vidal i Barraquer
Camí de San Genís a Horta
Isadora Duncan
ARRIBADA

Caminadors i col·laboradors, US HI ESPEREM!!

Miquel Fernández





VIATGE AL SUD DE XILE

Després d'uns dies d'estada a Buenos Aires envoltats de família i d'asados, vàrem anar cap a Xile. Aterràrem a l'aeroport de Balmaceda, on un minibus de l'Hotel Loberías del Sur ens portà, després de dues hores de viatge (140 km), i junt amb una noia francesa, fins a Puerto

Chacabuco.

És un poble molt tranquil, que sembla que ha vingut a menys, ja que moltes cases semblen mancades de manteniment.



A la nit ens ofereixen un còctel de benvinguda i en el decurs d'aquest fem amistat amb la noia francesa, que viatja sola i parla poc castellà. Li demanem que s'assegui per sopar a la taula amb nosaltres i ens explica que viu a Còrsega i treballa a l'hostaleria.

L'endemà al matí, a les 7 estem prenent un cafè al bar de l'hotel, a les 7:30 pugem a l'autocar que ens durà fins al port, on embarquem al catamarà, i a les 8 en punt salpa amb més de 50 passatgers a bord. Anem amples, ja que la capacitat del vaixell és de 120 persones.

El trajecte és fins a la gelera de la Laguna de San Rafael, ubicada en el Parc Nacional del mateix nom, amb una extensió d'1.742.000 hectàrees, de les quals prop de 400.000 corresponen als gels mil·lenaris dels Campos de Hielo Norte. També dins del parc es troba el Monte San Valentín, amb una altura aproximada de 4.058 metres. El trajecte dura aproximadament 5 hores, navegant primer per mar i posteriorment remuntant el riu Témpanos entre blocs de gel fiords i muntanyes cobertes de neu.

Durant el trajecte ens aproximem a la costa per observar i fer fotografies a una colònia d'uns 25 a 30 lleons marins.



En apropar-nos a la gelera comencen a aparèixer blocs de gel, cada vegada més nombrosos i de mida considerable, de tal manera que el catamarà és veu forcat a esquivar-los fent ziga-zagues.

Es formen els equips que aniran amb els bots pneumàtics en grups de 10 persones amb 2 tripulants. Ens intrueixen sobre què cal fer si es cau al mar en aigües glaçades: cal mantenir la posició fetal creuant els braços pel davant del pit i esperar que et vinguin a treure de l'aigua.

Dels tres bots pneumàtics que duia el vaixell, sols en surten dos, ja que el tercer es queda preparat per intervenir en cas d'accident.

Arribats davant dels seracs de la gelera, que té uns dos quilòmetres d'amplada i alçades que oscil·len entre 60 i 90 metres, s'atura el catamarà, i mentre ens col·loquem les armlles salvavides una de les llanxes s'ha apropat a uns blocs de gel transparent per agafar uns bons blocs per al whisky que ens oferiran a la tornada.

Surten els dos primers grups (jo sóc en el tercer) i s'apropen a la gelera. De tant en tant se sent el soroll dels blocs de gel que es desprenen. De sobte se sent un terrabastall molt fort que indica un despreniment important i el bot pneumàtic que era prop del lloc de la caiguda surt disparat per tal d'allunyar-se de l'onada que la caiguda del gel ha provocat. L'onada és tan forta que el catamarà oscil·la considerablement durant un parell de minuts, i és necessari agafar-se a les baranes per mantenir l'equilibri.



Va arribar el moment de pujar al bot pneumàtic i novament ens van repetir les instruccions i consells de seguretat per si algú no se'n recordava.

El passeig va durar uns 30 minuts, que ens van semblar un obrir i tancar d'ulls. Ens vam apropar fins a uns 100



metres del frontis del gel, que feia la sensació d'anar-se allunyant de nosaltres a mesura que ens hi apropàvem.

Van parar al costat d'un iceberg i n'observàrem la transparència: semblava que fos de vidre. De tant en tant se sentia el soroll dels blocs de gel que es desprenien. Afortunadament no en va caure cap per la zona on ens trobàvem nosaltres.

Les càmeres fotogràfiques estaven treballant a ple rendiment en l'intent d'emportar-nos a casa aquella meravella.

Vàrem retornar al catamarà i va sortir un altre grup, que nosaltres observàrem tot degustant el whisky amb el gel mil·lenari. Vàrem reviure les espectaculars sensacions que la natura ens havia permès gaudir poc abans.

Acabada la visita, i retornats tots els bots pneumàtics, vàrem iniciar el retorn. Saludàrem, en passar, la foca Rafaela, que estava tranquil·lament gronxant-se al damunt d'un gran bloc de gel.



Molt ben coordinats, els guies ja tenien organitzat un karaoke, que junt amb la barra oberta del bar, va animar molt tots els assistents.

Volien fer-nos cantar també a nosaltres, però vaig posar com a condició que havia de ser una cançó en català, i afortunadament no en tenien cap i ens en vàrem deslliurar.

Del que no ens vàrem poder deslliurar va ser de ballar el vals de les ones, la Carmen i jo sols a la pista, ja que es van assabentar que feia cinquanta anys que en



L'Andrea

haviem casat i van venir els guies Moisès i Andrea a felicitar-nos, fer-nos un peto i lluitar-nos una botella de vi xilè. Va ser un detall molt simpàtic.



Arribats a Puerto Chacabuco, l'autocar ens va portar a l'hotel just a l'hora de sopar.

L'endemà vàrem anar d'excursió al Parque Aiken del Sur, al costat del llac Riesco. És un espai creat per difondre coneixements sobre el tipus de vegetació autòctona.



El recorregut dura un parell d'hores i discorre per un terreny pla, ben senyalitzat i amb molts panells informatius. Les explicacions que els guies en anaven donant, responent a totes les nostres preguntes, va fer molt amena la visita.



En acabar el recorregut, calia pujar una rampa un xic pronunciada per arribar al Quincho, on tenien preparat el *cordero al palo*. Els guies van tenir la deferència d'avisar el responsable del Quincho, que ens va venir a buscar amb el seu automòbil.

El be i tot el que ens van servir estava deliciós, acompanyat d'un bon vi xilè.

Per acabar, dues parelles joves ens van embadalir amb les seves danses, fins i tot convidant els participants a ballar la Cueca, un ball on el mocador té un paper important.

Guillem Martín i Brasó

(Fotografies a la contraportada pàg. 62)

http://www.youtube.com/watch?v=NznjZ3q_tw0



**AGÈNCIA
DE VIATGES**



Caritas



Ferrer&Ojeda
Consultores en Seguros Asociados

maig-juny 2013



MUNTANYA



Constitució de la Comissió de la 34a Travessa Matagalls-Montserrat

El passat 4 de febrer de 2013 es va constituir la comissió que s'encarregarà de preparar la 34a Travessa Matagalls-Montserrat, que aquest any es farà els dies 14 i 15 de setembre.

La Comissió és oberta a tots els membres del club, està formada per més de trenta membres, dividits en diferents grups de treball: *recorregut, disseny, avituallaments, compres, material (local) i documentació.*

Els grups estan treballant independentment i cada tercer dilluns de mes es fa una reunió conjunta de tota la Comissió.

Per a aquesta edició s'han pres diferents decisions:

INCREMENT DEL NOMBRE DE PARTICIPANTS

Atenent a l'allau de sol·licituds rebudes, per a aquesta edició s'incrementarà fins a 3.500 el nombre de participants.

NOVA WEB

S'ha fet una nova web, adaptada als mòbils i tauletes d'última generació.

VARIACIÓ DEL RECORREGUT

Per tal d'evitar embussos, retencions i millorar la seguretat de la travessa, s'ha variat el recorregut al quilòmetre 24, a l'alçada de la masia El Pou, poc després del creuament de la carretera C-1413 al Coll d'en Taló.

La variació comporta uns 730 metres més de traçat, que evita la grimpada a la zona de pedres i el pas per un estret corriolet, amb les conseqüents retencions i embussos.

COL-LABORACIÓ AMB AACIC (Associació de Cardiopaties Congènites)

Seguint els passos fets en les últimes edicions, la Mm13 serà solidària i col·laborarà amb AACIC.

Comissió Mm13





ESQUÍ



Travessa a la Gîte de Rouzé d'en Bas 16 i 17 / 03 / 2013 I la maledicció de la Bernadeta Sobirós...

Imanol, Jesús, Jordi, Anna, Pep, Montse, Carles i Jaume

Poques vegades una proposta genera tantes desercions després d'enviar-la. Que si una picor al coll, que si mal d'esquena, que només puc sortir un dia, que necessito descansar i un cap de setmana per fer coses de casa... Era evident que en plena agitació papal la Bernadeta ens ho posaria difícil per fer el Sobirós (o Soubirou).

Itinerari fet:

Dissabte 16: +1.250 m / -1.050 m; F (però llarg), S2-S3; mapa IGN2048OT: St-Lizier 750 m (val de Bielle) (amb cotxe fins a les Granges de Coumieres 800 m) - Cabana d'Ardio 1.700 m - Tal de la Lauze - cota 2.018 m - inici bosc 1.509 m - les Jasses 1.242 m - Rouzé d'en Bas (Gîte) 980 m.

Diumenge 17: +750 / -950; F, S2: Rouzé d'en Bas (Gîte) 980 m - GR-10 - Col de la Serre du Cot 1.546 m - Tuc de Peyre Mesongere 1.711 m - Granges de Coumieres 800 m.

Amb tot i això, divendres ja dormíem al Couserans, al Pont de la Taula, i dissabte, en 15 min de cotxe ens vam plantar a la Val de Bielle. Vam poder remuntar amb cotxes fins a la cota 800 m, a les Granges de Coumieres.

A 850 m ja calcem esquís i resseguim il·lusionats el GR-10 fins a 1.000 m. El deixem a la dreta i continuem en direcció S per una successió de prats clapats de bordes i alguns trams d'avellaners més emboscats. Tot molt bucòlic... fins ara. A 1.100 m prenem la direcció SO enfilant-nos a un llom al N del barranc d'Ardio.



No parem de fer fotos. El sol pica, la neu va caient dels arbres i... suposo que la Bernadeta de nou perquè veiem que el vent s'enforteix als cims.

En sortir a la coma on hi ha la Cabana d'Ardio, el vent ja quasi ens tomba. Fins i tot la Bernadeta xiuxiueja a algú que el més assenyat és tirar avall. I senyals: les cornises fan por i una gran allau de placa de fons, probablement de les darreres hores, ens desaconsella anar cap al coll de Portes.



La carena del Tal de la Lauze es presenta prou ventada per ser segura i portar-nos per sobre els 2.000 m al llom carener del nostre objectiu.

Complim el desig de veure el Valier a tocar, amb filagarses de glaç que pengen de la seva cara E.

El nostre objectiu, el Pic de la Tese i el Sobirós, queden de cop en segon terme! Una placa descomunal ha escombrat una part del vessant que tocaria seguir... Serà el darrer senyal de la Bernadeta! Aquest cim no és avui per a nosaltres.

Prenem el llom NO que surt de la carena mateix, al N del Col des Portes. Bona baixada fins a cota 1.500 m, on el bosc escanya el llom.

A 1.200 m descalcem esquís i baixem com podem fins a trobar el sender que ens porta a Rouzé d'en Bas i a la Gîte-formatgeria.

Passem la tarda a la terrassa, amb vistes al Valier: cerveses i una taula de formatges de cabra increïble.



camí va per la solana i fins a la cota 1.250 m no calcem esquís.

Tal com havíem previst, pugem al Tuc de Peyre Mensongère (1.711 m), mirador sorprenent del Couserans i muntanyes de l'Arieja.

La baixada és de subsistència, amb neu molt pesant que encarrila i després més sopa pel bell mig del bosc.

Descalcem a 1.200 i en poca estona, i algun tram de camí amb esquís, arribem als cotxes, ben satisfets. Gràcies als set per deixar-vos encigalar, i un record per a l'Eloi, que ens ha deixat.

*Els boscos són tan bells, foscos, pregons,
però jo tinc promeses per complir,
i un llarg camí per fer abans de dormir,*

(de Robert Frost, *Gebre i Sol*)

Bones traces!

Jaume Jubert



La resta ja és a la vora del foc i a la taula, amb un sopar i un caliu que recordarem moooltes temporades.

Diumenge toca remuntar el GR-10, preciós en aquest tram, en direcció al Col de la Serre du Cot (E, 1.545 m). El

Aquell any que va nevar com abans... o més!



I és que aquesta temporada d'esquí de muntanya està essent excepcional tant per la quantitat i qualitat de la neu com per les moltes sortides i activitats dutes a terme.

Destaquem el curset d'iniciació a l'esquí de muntanya organitzat per la Secció d'Esquí: bona participació i excel·lents sortides a Cerdanya, Capcir i Aran.



El cicle de sortides per a esquiadors de muntanya també s'està duen a terme amb bones sortides, com per exemple la primera, d'iniciació al pic de Ginebre i la serra de Madres; la segona, ja un clàssic, travessa a Mentet (foto Ricard Martínez); la tercera, amb una travessa memorable des del coll de Pimorent a Orlú; l'intent al pic de Sobirós, i moltes altres que podeu veure a www.cegesqui.com.

Bones traces de primavera!!!

Jaume Jubert

(Fotografies a la Portada)



Serrat de les Fonts, 2.771 m des de Planès

5/02/2013
Escapada solitària amb sol, sense vent i sense fred!

+/-1.300 m; PD+, S1 (tret de la canal S4 i algun pas), *** (llarg i la canal es redreça), 6 h, mapa IGN 2250ET i ressenyat al llibre de l'Oriol Guasch *Itineraris d'esquí de muntanya - Del Canigó al Puigmal*

Diumenge, veient la neu caiguda a Eina (40 cm), vaig pensar que aquesta vall estaria en condicions. I efectivament! L'orientació nord i el fet d'estar totalment encaixonada per Cambra d'Ase, la Torre d'Eina i el Roc del Boc, sumats a l'espès bosc fins ben amunt, fan que la vall conservi tota la neu i de bona qualitat.



rocallosos més redreçats que cal superar sempre amb esquís als peus.



A la pujada he calçat esquís als prats de la part alta de Planès, a uns 1.600 m, i a la baixada me'ls he tret per no rascar a 1.750 m. El recorregut és llarg, primer seguint el GR-10, de bon pujar amb esquís, fins a creuar una pista forestal ben innivada a 1.750-m. Aquesta pista va cap a l'oest i després al sud, i cal deixar-la abans de creuar el riu de Planès a uns 1.850 m. D'aquest punt, cal seguir pel bosc (marques grogues) en direcció sud, fins a l'orri de Planès.

El camí progressa per la riba dreta (est) per un bosc que a la baixada es deixa esquiar bé. Després vénen uns prats, l'estany de Planès i un parell d'esglaons



El darrer pas dóna accés a la Conca, a 2.490 m, una olla solitària i protegida pel Roc del Boc, la Torre d'Eina i el cim que vull pujar. Evito el flanqueig (mooolta neu) i baixo al cul de l'olla i començo a progressar cap a la dreta (oest) intentant endevinar quina és la canal bona.

No sé si l'he encertat (he pres la penúltima abans de la Torre d'Eina), però igualment, i per uns passos bastant drets a la part alta (piolet i grampons) he arribat a la carena (la canal de més al sud potser arriba a un collet més baix).

M'he calçat esquís a mitja canal i la baixada ha estat ben ràpida i en molts trams encara amb neu seca.

Bones traces!

Jaume Jubert

Grup  CATALANA
OCCIDENT



GEDE



MONOGRÀFIC "ESCALADA EN GEL"

El cap de setmana 8-9 de febrer va tenir lloc la segona sortida del conjunt de monogràfics organitzats pel GEDE, aquest cop dedicat a l'escalada en gel.

La intenció era marxar a la vall de Boí, però a causa de les condicions climatològiques del cap de setmana vàrem optar per un lloc més proper, l'entorn del màgic Pedraforca.

El divendres vàrem sortir de Barcelona per anar a dormir a Saldes i així aprofitar el dia següent.

A les 6 del matí aixecada general, després de mitja hora de cants de despertadors. Un cop esmorzats sota les estrelles, i omplerts molts termos de te calent per resistir el dia, ens vàrem encaminar a la cerca de les cascades de gel idònies.

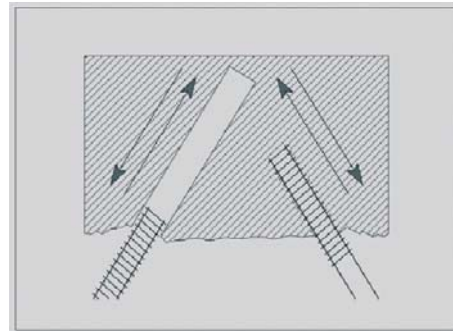
Els nostres *profes* del cap de setmana, el Xavi Fàbregas i l'Octavi Roig, van optar per una zona on hi havia una sèrie de ressalts, a la banda dreta de la pista que surt del pàrquing. Però per poder pujar, primer ens tocava fer ràpel uns quants metres mentre ens anàvem mentalitzant que tot el que baixàvem ho hauríem de tornar a remuntar.

Un cop a peu de cascada, es va fer presentació del material comunitari: piolets, cargols de glaç, cintes, cordes, cordinos...

Mentre els primers s'equipaven per començar a pujar, els *profes* ens anaven explicant què fer i no fer a l'hora de pujar: els grampons, perpendiculars amb tendència a tirar el taló cap enrere; a l'hora de clavar el piolet, un cop sec, segur i direccionat... L'activitat es va organitzar en dos grups, els que pujaven i els que s'esperaven, a d'alt o a baix de la cascada. Mentre uns progressaven, els altres anaven fent pràctiques de fixar cargols i practicaven com fer de manera correcta ponts de glaç Abalakovs.



Abalakovs



Els dos primers ressalts varen ser accessibles per tothom; el tercer, només els més valents i amb menys sensibilitat al fred el varen escalar.

El dia següent, tot i que les previsions meteorològiques no acompanyaven, vàrem començar a pujar en direcció al coll del Verdet amb la intenció

d'arribar al cim del Pedraforca. Vàrem fer uns quants ressalts, amb un gel bastant més format que el dia interior, i també amb més confiança i agilitat per part nostra. Tot i així, arribar onze persones al cim per la canal ho vàrem veure poc factible i per això ens vàrem dividir en dos grups: els que van decidir seguir fent pràctiques d'escalada en gel i els que van decidir que caminant feien un Pedraforca hivernal.

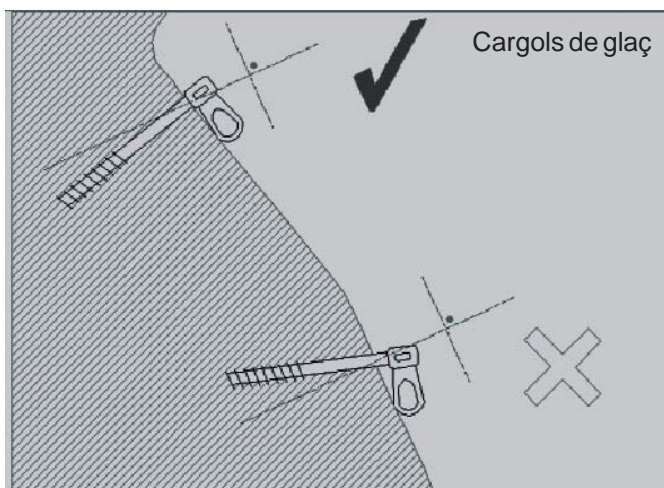
Ambdues opcions varen ser molt gratificants. En l'escalada en gel va haver-hi alguna ascensió de primer, de gent que era el primer cop que agafa un piolet per escalar, i per altra banda els que vàrem decidir caminar vàrem gaudir de les espectaculars vistes des de d'alt del Pedraforca i d'una baixada per la tartera molt divertida gràcies al tou de neu que la cobria.

I, tal com estava previst, encara que amb unes hores de retard, va ser arribar al cotxe i les primeres volves de neu van començar a caure.

Un gran cap de setmana!

Maria Enseñat

(Fotografies a la contraportada pag. 80)



Cargols de glaç

esports de muntanya

Plaça del Diamant 9 - 08012 Barcelona
Tel i Fax: 93 218 41 17
www.espeleonus.com
info@espeleonus.com

SANT JORDI

2013



PASSATGE MULET, 4
02:30 h.





AGRUPAMENT PERE ROSSELLÓ

CAMPAMENTS DE LLOPS A GÓ SOL

Dissabte 23 de març començaven les vacances de Setmana Santa, però per als Llops del Pere Rosselló no serien unes vacances qualssevol. No sabien el que els esperava fins al dia 27. I és que un cop arribats a Gósol, van començar el llarg viatge pel món dels contes. Allà vam aprendre a aprendre dels contes, a llegir entre línies i no quedar-nos amb allò superficial, a entendre el que ens volen transmetre i els valors pels quals podem aprendre'n i que ens ajuden a ser millors persones.

A més a més, no cal dir que l'entorn acompanyava. El Pedraforca nevada, present en tot moment, el castell de Gósol, muntanyes i neu. Tot i que també amb algunes pluges i amb fred a les nits, però per sort el sol tampoc no ens abandonava. I és que el dia de l'excursió, el temps va

aguantar i vam poder fer-la sense problemes. Va ser molt maca: unes vistes i paisatges impressionants, sol, verd, neu i tot gràcies a un gran esforç per part de tots els llops i llobetones. Ens ho vam passar molt bé, i és que, a més, una guerra de neu no es pot fer pas cada dia!!!

Van ser cinc dies, pocs però ben aprofitats, i suficients perquè hi fluís la màgia i tota la unitat es fes una miqueta més gran. Aprenent d'uns i d'altres, compartint, jugant, respectant-nos i divertint-nos. Un d'aquells campaments que ben segur que tots recordarem amb un bonic somriure als llavis.



Els Llops de l'A. E. Pere Rosselló

CAMPAMENTS DE RAIERS A POBLENOU DEL DELTA

Motxilles a les espatlles, tendes als caps, roba, abrics, paelles, olles i altre material. Tot a punt per marxar. Abraçades, cares de felicitat, mares i pares dient adéu amb el braç, i és que els raiers pujaven a l'autocar en direcció a Poblenou del Delta!

Amb parades a Esplugues de Llobregat i Castelldefels per recollir raiers d'altres caus, el primer dissabte de Setmana Santa molts peus forasters van tocar les terres de l'Ebre. Plantar tendes, preparar el campament, fogonets, tot llest, però... inesperadament... un exèrcit de *zombies* va envair el campament: corregudes, crits, excitació i sobretot ganes de sobreviure. Per sort, cap dels raiers no va ser infectat per *zombies*, però malauradament la resta del món sí. Cap mena d'Ajuntament municipal, ni Govern, ni assemblea, ni organització, res, el món estava buit organitzativament parlant. Per això cada dia els raiers van fer diferents activitats representatives de cada model organitzatiu, passant des del model

dictatorial pel model democràtic i el comunista fins al lliure, entre molts altres, per tal d'arribar finalment a la construcció del model ideal, intentant recollir i fer balanços dels punts positius i negatius que aporta cada model en concret.

Van ser uns campaments plens de riures, alegria, caminades, sol, vent, pluja, mocadors, jocs, activitats, guitarres, danses, sacs, aïllants, tendes, xiruques, polars i moltes més coses que representen tots els campaments i fan que no els oblidem mai.



Raiers A. E. Pere Rosselló

MONOGRÀFIC “ESCALADA EN GEL”

